

Na osnovu člana 16. Zakona o upravi („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 32/02 i 102/09), člana 48. alineja 1. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine», broj 59/07 i 59/09), člana 6. i člana 12. Statuta Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine», broj 86/09), v.d. direktora Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta uz saglasnost Upravnog odbora Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta s 14. sjednice, od 24. oktobra 2011. godine, donosi:

ODLUKU
O NORMAMA KOJIMA SE ODREĐUJU MINIMALNI STANDARDI U PODRUČJU
VISOKOG OBRAZOVANJA U BOSNI I HERCEGOVINI

I

Ovom odlukom utvrđuju se norme kojima se određuju minimalni standardi u području visokog obrazovanja, sadržane u Pravilima za ostvarivanje standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

II

Pravila za ostvarivanje standarda i smjernica za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini sastavni su dio ove odluke.

III

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“.

Broj: 06-33-1-241-15/11

V.D. DIREKTORA

Datum: 04.11.2011. godine

Boris Ćurković, s.r.

PRAVILA ZA OSTVARIVANJE STANDARDA I SMJERNICA ZA OSIGURANJE KVALITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU U BOSNI I HERCEGOVINI

Definicije koje se koriste u ovim Pravilima imaju sljedeće značenje:

- a) *Akreditacija* je proces kojim se na osnovu vanjske revizije i ocjene kvaliteta potvrđuje da je visokoškolska ustanova u svom radu ispunila utvrđene standarde i kriterije;
- b) *Kriterij* je kvantitativna ili kvalitativna osnova za donošenje ocjene ispunjenosti standarda;
- c) *Standard* je izjava o načelima i očekivanom nivou zahtjeva prema kojima se ocjenjuje kvalitet, a koje visokoškolska ustanova, odnosno studijski program trebaju ispuniti;
- d) *Samoevaluacija (samoprocjena)* je proces koji predstavlja efikasni mehanizam i procedure visokoškolske ustanove kojima se utvrđuje, nadzire i periodično kontrolira ispunjenost definiranih standarda i kriterija kvaliteta, radi unapređenja sistema osiguranja kvaliteta i općeg akademskog razvoja;
- e) *Vanjska evaluacija (vanjska procjena)* je objektivno i nepristrasno vrednovanje od strane komisije stručnjaka za ocjenu i reviziju kvaliteta i davanje preporuka o akreditaciji visokoškolskih ustanova, odnosno studijskih programa;
- f) *Stručnjak* je član Komisije s liste stručnjaka utvrđene u skladu s članom 49. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini;
- g) *Komisija stručnjaka* je nezavisno tijelo koje sistemski, objektivno i dokumentirano obavlja reviziju kvaliteta, daje ocjenu ispunjenosti definiranih standarda i kriterija, te preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa;
- h) *Sukob interesa* postoji u situaciji kada član Komisije ima određeni profesionalni ili privatni finansijski interes na visokoškolskoj ustanovi koja je predmet vanjske evaluacije, a što može imati uticaja na njegov nepristrasan i objektivni rad u Komisiji. Pod sukobom interesa posebno se smatra situacija u kojoj bi predloženi član Komisije u tekućoj i sljedećoj akademskoj godini, u odnosu na godinu obavljanja vanjske evaluacije, imao profesionalni ili privatni finansijski interes na visokoškolskoj ustanovi koja je predmet vanjske evaluacije, uključujući i članove njegove uže porodice (roditelji, supružnici i djeca).

1. Pravila za ostvarivanje standarda i smjernica za unutrašnje osiguranje kvaliteta

1.1. Razvoj i strategija, te organizacija visokoškolske ustanove i sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta¹

Visokoškolska ustanova bi trebala imati sistem strateškog planiranja utemeljen na strategiji koja ima formalno-pravni status i dostupna je javnosti. Visokoškolska ustanova pri izradi strategije treba konsultirati svoje aktere, kao što su: nastavno i nenastavno osoblje, studenti, osnivač, vladin i nevladin sektor, lokalna zajednica, značajni privredni subjekti, poslodavci i ostali relevantni partneri. Strategija visokoškolske ustanove, koja minimalno treba utvrditi misiju, viziju i strateške ciljeve, treba biti objavljena na web stranici i drugdje. Visokoškolska ustanova treba imati i jasne procedure za izradu preciznih planova i aktivnosti koji definiraju odgovornosti, rokove i resurse za provođenje aktivnosti koje visokoškolska ustanova namjerava

---

¹ U postupku akreditacije ispunjenost standarda 1.1 procjenjuje se ispunjenošću kriterija 1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove, te kriterija 2. Organizacija visokoškolske ustanove i sistem unutrašnjeg osiguranja kvaliteta.

postići. Visokoškolska ustanova treba periodično obnavljati strateške ciljeve i planove, utvrđujući nove ciljeve i donoseći nove planove.

Visokoškolska ustanova bi trebala imati takvu organizaciju i integraciju funkcija koje omogućavaju djelotvorno korištenje resursa, te jasno definiranu politiku i procedure za razvoj sistema unutrašnjeg osiguranja kvaliteta.

Studentima treba omogućiti uticaj na postupak donošenja odluka i rješavanje problema koji se njih tiču. Stoga, visokoškolska ustanova treba redovno organizirati izbore kako bi se osigurala demokratska zastupljenost studenata u upravnim tijelima i kako bi predstavnici studenata bili zastupljeni kao punopravni članovi u radu akademskih i upravnih tijela, te učestvovali u radu tijela za osiguranje kvaliteta.

Procedurama za unutrašnje osiguranje kvaliteta treba biti jasno definiran način izvršenja, kontrole i analiza ključnih procesa na visokoškolskoj ustanovi. Visokoškolska ustanova treba uspostaviti formalno tijelo i/ili osobe za osiguranje kvaliteta (odbor za kvalitet, ured za kvalitet, administrator kvaliteta, menadžer kvaliteta i sl.), odgovorne za provođenje politike i procedura za osiguranje kvaliteta. Pri tome, visokoškolska ustanova treba preduzimati aktivnosti kako bi osigurala efektivno djelovanje tijela i/ili osobe angažirane na unutrašnjem sistemu kvaliteta, puni integritet njihovog rada te neometan pristup svim relevantnim informacijama i procesima (nastavnom, istraživačkom i administrativno-upravljačkom procesu). Izvještaji, analize i preporuke tijela i/ili osobe za osiguranje kvaliteta trebaju se redovno razmatrati unutar organa visokoškolske ustanove (naučno-nastavnih vijeća, senata, studentskih organizacija i upravnog odbora).

Visokoškolska ustanova treba redovno i na organiziran način prikupljati mišljenja studenata o kvalitetu nastavnog procesa (npr. studentske ankete) u kojima studenti mogu slobodno i anonimno iznijeti svoje mišljenje o nastavnom procesu. Utvrđena mišljenja studenata trebaju uticati na procese i na osnovu njih preduzimati mjere.

1.2. Praćenje i periodična revizija studijskih programa

Visokoškolska ustanova bi trebala imati formalno uspostavljene procedure na osnovu kojih donosi te kontinuirano prati realizaciju studijskih programa, periodično vrši reviziju studijskih programa i u skladu s prepoznatim potrebama predlaže nove studijske programe. Procedure bi trebale podrazumijevati uključenost predmetnih nastavnika, tržišta rada, profesionalnih asocijacija i studenata. Programi na visokoškolskoj ustanovi trebaju sadržavati jednake elemente. Ishodi učenja studenata trebaju biti navedeni na nivou studijskog programa i na nivou nastavnog predmeta. Način alociranja ECTS bodova treba osiguravati realnu procjenu količine studentskog opterećenja. Pismenu analizu studijskog programa, koju redovno razmatraju relevantna tijela visokoškolske ustanove, trebaju sačinjavati studijski odsjeci u konsultaciji s tijelom za osiguranje kvaliteta.

1.3. Provjera znanja studenata

Visokoškolska ustanova bi trebala imati jasno definirane, transparentne procedure za ocjenjivanje studenata, te uspostavljene mehanizme za dosljednu primjenu i procjenu djelotvornosti uspostavljenih procedura ocjenjivanja. Procedure za ocjenjivanje studenata trebaju regulirati kontinuirano praćenje i ocjenjivanje napretka studenata tokom semestra za svaki nastavni predmet, postojanje mogućnosti uvida u radove, rješenja zadataka koji su bili na ispitu nakon završenog ocjenjivanja radova, te žalbene procedure i mogućnost polaganja ispita pred nezavisnom komisijom. Minimalna količina znanja, vještina i kompetencija koje student postiže trebaju biti jasno definirani skalom ocjenjivanja, a raspored ispita s terminom, lokacijom i imenom ispitivača treba utvrditi početkom semestra i javno ga objaviti. Način organizacije provjere znanja, kompetencija i vještina studenata, transparentnost metoda i kriterija ocjenjivanja i studentska prava treba utvrditi formalnim aktom.

Nastavnici na studijskom programu trebaju osigurati da je provjera znanja studenata u skladu s utvrđenim ishodima učenja i da se provjerava cijeli spektar znanja u skladu s nivoom kvalifikacije. Nakon svakog ispitnog roka, a najmanje na kraju svakog semestra, naučno-nastavna vijeća trebaju analizirati prolaznost studenata, a senat na kraju svakog semestra treba razmatrati analizu prolaznosti studenata na nivou visokoškolske ustanove. Analize tretiraju statističke podatke (broj studenata koji su pristupili ispitu, broj studenata koji su položili ispit, prosječnu ocjenu, broj studenata koji stiču uslov za upis u višu godinu studija i sl.), te mišljenja studenata o nastavnom procesu iskazane kroz studentske ankete. Na osnovu analiza treba utvrditi mjere i preporuke u cilju poboljšanja postupaka ispitivanja i nastavnog procesa. Pažnja se posebno posvećuje predmetima na kojima je zabilježena izuzetno niska ili izuzetno visoka prolaznost ili prosječna ocjena.

1.4. Ljudski potencijali

Visokoškolska ustanova treba osigurati da nastavu izvodi kvalificiran i kompetentan nastavni kadar. Program razvoja nastavnog i administrativnog osoblja s odgovarajućim sredstvima za te svrhe trebao bi biti prioritet. Ukupan broj angažiranog nastavnog osoblja na svakom studijskom programu treba biti u skladu sa standardima i normativima koje su utvrdile nadležne obrazovne vlasti, prema normama opterećenosti nastavnika i ukupnom nastavnom opterećenju koje nosi studijski program. Visokoškolska ustanova treba formalno utvrditi i razvijati kriterije za izbor u naučno-nastavna i umjetničko-nastavna zvanja.

Procedure za izbor akademskog osoblja trebaju biti zasnovane na javnoj i otvorenoj proceduri, sadržavati dinamiku raspisivanja konkursa, rokove, način evaluiranja naučnih ili umjetničkih i nastavnih dostignuća, sastav komisije za izbor i žalbene procedure. Visokoškolska ustanova prilikom ocjene nastavnog rada može uzeti u obzir i studentske evaluacije. Povjera nastave akademskom osoblju treba se vršiti isključivo prema njihovim kompetencijama, na osnovu izbora u naučno-nastavno zvanje i utvrđenom klasifikacijom nastavnih područja (pripadnost predmeta katedrama, naučnim poljima i područjima). Akademsko osoblje koje obavlja nastavu na određenom predmetu treba imati objavljene publikacije iz tog područja.

Na studijskim programima koji su u značajnoj mjeri oslonjeni na vanjske saradnike (gostujuće nastavnike), visokoškolska ustanova treba zaposliti dovoljan broj saradnika (asistenata), kako bi podstakla adekvatno uključenje vanjskih saradnika u nastavne procese, stalnu dostupnost

akadenskog osoblja studentima, te razvoj vlastitog osoblja u tom području. Visokoškolska ustanova treba izdvajati sredstva za naučno, stručno i pedagoško usavršavanje akademskog osoblja (učesće u projektima, na naučnim konferencijama, stručnim usavršavanjima i sl.), te podsticati akademsko osoblje na objavljivanje naučnih radova, pri čemu se preferiraju priznate i široko prepoznate publikacije.

Visokoškolska ustanova treba voditi evidenciju stručnih i naučnih radova, naučnih projekata i knjiga koje objavljuje njeno osoblje, te ih na kraju svake akademske godine objavljivati na web stranici za svakog člana akademskog osoblja. Uz pregled, visokoškolske ustanove trebaju analizirati publicistiku prema klasifikaciji i indeksiranosti časopisa, statistiku prema organizacijskim jedinicima, povezanost broja radova s dodijeljenim sredstvima i sl.

1.5. Kvalitet fizičkih resursa

Visokoškolska ustanova, u cilju podrške nastavnom procesu i studentima, treba raspolagati adekvatnim materijalno-tehničkim resursima, redovno vršiti reviziju djelatnosti njihovog korištenja, prikupljati mišljenje osoblja i studenata o njihovoj dostupnosti i djelatnosti, te sačinjavati plan investiranja u resurse u cilju unapređenja svoga rada. Količina resursa u odnosu na broj studenata na visokoškolskoj ustanovi treba biti u skladu sa standardima i normativima koje donose nadležne obrazovne vlasti.

Visokoškolska ustanova treba periodično evaluirati djelatnost korištenja fizičkih resursa, na način da upoređuje količinu resursa s brojem studenata, prikuplja i analizira mišljenja studenata i osoblja o količini i adekvatnosti resursa, te o njihovom doprinosu učenju studenata. Visokoškolska ustanova treba imati jasan plan investiranja i izdvajati finansijska sredstva za unapređenje fizičke infrastrukture i podršku učenju.

Visokoškolska ustanova treba imati adekvatne hardvere i softvere potrebne za postizanje ciljeva učenja na studijskim programima (profesionalni softveri, poput inženjerskih, statističkih, simulacijskih softvera i sl). Visokoškolska ustanova u svom prostoru treba omogućavati studentima pristup internetu, bilo osiguravanjem računara u biblioteci, bilo bežičnim pristupom za vlastite računare studenata. Visokoškolska ustanova treba osiguravati studentima dostupnost literature i prostora potrebnih za učenje.

Biblioteke na visokoškolskoj ustanovi trebaju raspolagati dovoljnim brojem primjeraka obavezne literature za svaki predmet na svakom studijskom programu. Udžbenici čiji su autori nastavnici visokoškolske ustanove trebaju obavezno biti zastupljeni u biblioteci u velikom broju primjeraka, dovoljnom za najmanje polovinu broja studenata nastavne godine, gdje je taj udžbenik obavezna literatura.

1.6. Informacijski sistemi

Visokoškolska ustanova bi trebala uspostaviti informacijski sistem koji će omogućiti prikupljanje, analizu i upotrebu podataka relevantnih za djelatno upravljanje. Visokoškolska ustanova treba imati razvijene sisteme prikupljanja podataka koji unutar struktura osiguravaju informacije o: izvođenju nastave, prolaznosti studenata, mogućnosti zapošljavanja studenata, resursima za učenje, resursima za istraživanje, publicistici vlastitog osoblja, finansijskim

podacima itd. Visokoškolska ustanova treba prikupljati podatke koristeći jedinstvene obrasce koji su kreirani tako da omogućavaju brzu analizu podataka. Visokoškolska ustanova bi trebala imati jedinstveni softver s bazom podataka o studentima instaliran u svim organizacijskim jedinicama, a u koju nastavno osoblje upisuje ocjene. Softver bi trebao omogućiti razne vrste pretraživanja i brzog izlistavanja statistika. Visokoškolska ustanova bi, također, trebala imati elektronsku bazu podataka o osoblju koja omogućava unos podataka o nastavnicima, o njihovom napredovanju, o publicistici, te o pokrivenosti nastave za svaku godinu studija.

1.7. Objavljivanje informacija za javnost

Visokoškolska ustanova bi trebala redovno objavljivati ažurirane, nepristrasne i objektivne informacije o svim studijskim programima i ciklusima, zvanjima koje nude, nastavi, učenju i provjeri znanja. Informacije koje se prezentiraju budućim studentima kao pomoć pri izboru studija bi trebale biti tačne, nepristrasne, objektivne, te lako dostupne, i ne bi se trebale koristiti samo kao prilika za marketing. Visokoškolska ustanova treba imati razvijenu web stranicu na kojoj se objavljuju svi podaci (poput studijskih programa, imena nastavnika, rasporeda sati, naučnog rada i sl.) od interesa za sadašnje i buduće studente, za akademsko i neakademsko osoblje, te za opću javnost. Web stranice trebaju biti na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine, a minimalno 50% ukupnog web sadržaja treba biti objavljeno i na engleskom jeziku. Visokoškolska ustanova treba izrađivati informacijski paket koji je koristan alat za buduće studente, te za ECTS razmjenu, a koji sadrži sve relevantne podatke o studijskim programima, uključujući nastavni plan i nastavni program s brojem ECTS bodova za svaki predmet ili modul. Informacijski paket treba biti izrađen na dva jezika (na jednom od službenih jezika Bosne i Hercegovine i engleskom jeziku). Visokoškolska ustanova treba na organiziran način komunicirati s okolinom, a posebno sa svojim akterima: predstavnicima tržišta rada, socijalnim partnerima i zajednicom. Visokoškolska ustanova treba aktivno podupirati organiziranje alumni asocijacija bivših studenata (na način da organizira događaje za njih), te na organiziran način prikupljati podatke o razvoju karijera svojih bivših studenata i činiti ih dostupnim javnosti, minimalno putem web stranice.

Međunarodna saradnja²

Visokoškolska ustanova treba imati resurse i razvijene procedure za uspostavljanje različitih oblika međunarodne saradnje koje trebaju biti shodne misiji, viziji i prioritetima visokoškolske ustanove. Tako bi visokoškolska ustanova, kao što je univerzitet, trebala imati organiziranu službu za međunarodnu saradnju putem koje ostvaruje odnose s drugim visokoškolskim ustanovama u inostranstvu, organizira studentske razmjene, zajedničke projekte i sl., kao i zaključene sporazume o saradnji s visokoškolskim ustanovama u inostranstvu. Ti sporazumi trebaju biti aktivni tako što će se na osnovu njih odvijati zajedničke aktivnosti. Visoke škole mogu međunarodnu saradnju ostvarivati u sporazumu sa univerzitetima u Bosni i Hercegovini. Visokoškolska ustanova treba učestvovati u međunarodnim projektima. U skladu s međunarodnim kontekstom studijskih programa, studenti trebaju imati mogućnost obaviti dio svojih programa u inostranstvu. Visokoškolska ustanova treba podsticati međunarodnu mobilnost

---

² Premda Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini međunarodna saradnja nije utvrđena kao poseban standard, u postupku akreditacije će se procjenjivati njena ispunjenost i to ispunjenošću kriterija 9.

svojih nastavnika. Visokoškolska ustanova može svojim procedurama odrediti beneficije u cilju promoviranja međunarodne relevantnosti (nagrada za objavljeni rad u inostranstvu, stimulacija gostovanja nastavnika na inostranim univerzitetima, stimulacija za međunarodne aktivnosti studenata i sl).

2. Pravila za ostvarivanje standarda i smjernica za vanjsko osiguranje kvaliteta

Svrha i učesnici vanjskog osiguranja kvaliteta: Vanjsko osiguranje kvaliteta provodi se u svrhu akreditacije visokoškolskih ustanova, odnosno studijskih programa, te u svrhu njihovog unapređenja. Učesnici vanjskog osiguranja kvaliteta su:

- visokoškolska ustanova,
- nadležno obrazovno tijelo,
- Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (u daljem tekstu: Agencija),
- Komisija domaćih i međunarodnih stručnjaka koji daju ocjenu i obavljaju reviziju kvaliteta i daju preporuke o akreditaciji visokoškolskih ustanova i studijskih programa (u daljem tekstu: Komisija).

Samoevaluacija i korištenje rezultata unutrašnjeg osiguranja kvaliteta: Visokoškolska ustanova treba periodično provoditi samoevaluaciju. Za provođenje samoevaluacije visokoškolska ustanova treba imenovati tim u kojem su predstavnici svih njenih dijelova i grupa (akademsko i administrativno osoblje, studenti itd.). Polazna osnova za proces vanjskog osiguranja kvaliteta je Izvještaj o ispunjenosti standarda i kriterija za akreditaciju ili Samoevaluacijski izvještaj, koji bi trebalo usvojiti odgovarajuće tijelo visokoškolske ustanove. Izvještaj treba izraditi na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku, i ono u strukturi treba minimalno sadržavati sljedeća poglavlja:

1. Uvod

- 1.1. Historija i organizacija visokoškolske ustanove
- 1.2. Primjena Bolonjskog procesa na visokoškolskoj ustanovi
- 1.3. Istraživanje i naučno-istraživački i/ili umjetnički rad
- 1.4. Veze s okruženjem, privredom i socijalnim partnerima
- 1.5. Finansiranje visokoškolske ustanove
- 1.6. Statistički podaci

2. Provođenje samoevaluacije

- 2.1. Tim za samoevaluaciju
- 2.2. Postupak samoevaluacije

3. Standardi i kriteriji

- 3.1. Razvoj i strategija visokoškolske ustanove
- 3.2. Upravljanje, unutrašnje osiguranje kvaliteta i kultura kvaliteta
- 3.3. Procedure za osiguranje kvaliteta studijskih programa
- 3.4. Procedure za ocjenjivanje studenata
- 3.5. Ljudski resursi
- 3.6. Kvaliteta fizičkih resursa
- 3.7. Informacijski sistemi
- 3.8. Presentacija informacija za javnost

3.9. Međunarodna saradnja

4. Zaključci uz prijedloge aktivnosti za unapređenje stanja

5. Prilozi

Metoda i područja vanjske provjere osiguranja kvaliteta: Vanjsko osiguranje kvaliteta treba biti strukturirano prema modelu od 4 koraka koji uključuje:

- izvještaj koji izrađuje visokoškolska ustanova,
- posjetu Komisije visokoškolskoj ustanovi,
- objavljeni izvještaj o vanjskoj evaluaciji koje objavljuju nadležne obrazovne vlasti, i
- naknadne aktivnosti koje provodi visokoškolska ustanova prema preporukama Komisije iz izvještaja o vanjskoj evaluaciji.

Vanjsko osiguranje kvaliteta treba dati jasan odgovor na dostignutost Standarda za unutrašnje osiguranje kvaliteta i ispunjenost kriterija za akreditaciju, uz primjenu ovih Pravila. Ono treba i provjeriti opisano stanje u Izvještaju visokoškolske ustanove s činjeničnim stanjem utvrđenim prilikom posjete Komisije visokoškolskoj ustanovi.

Organizacija procesa vanjskog osiguranja kvaliteta: Vanjsko osiguranje kvaliteta treba biti organizirano tako da se odluke o kvaliteti donose nezavisno od nadležnih obrazovnih vlasti, političkih struktura i visokoškolske ustanove koja je predmet vanjskog osiguranja kvaliteta, izbjegavajući bilo koji sukob interesa. U tom smislu, svaki od učesnika treba imati jasno definiranu odgovornost propisanu odgovarajućim aktom nadležnog obrazovnog tijela (pravilnik o postupku akreditacije ili drugi odgovarajući propis), koja obuhvata najmanje sljedeće:

- način i rokove u kojima visokoškolska ustanova podnosi zahtjev za akreditaciju,
- potrebnu dokumentaciju koja se podnosi uz zahtjev,
- način i rokove za imenovanje komisije stručnjaka,
- rok za obavljanje ocjene i revizije kvaliteta rada visokoškolske ustanove,
- način na koji se dostavlja izvještaj Agenciji radi davanja preporuke iz člana 49. alineja 5. Okvirnog zakona (npr. rok za dostavljanje usklađen s odnosnim propisima o upravnom postupku i ostali parametri važni za pravnu sigurnost učesnika).

Komisija stručnjaka: Predloženi, odnosno imenovani stručnjaci u Komisiji trebaju biti s liste stručnjaka, utvrđene u skladu s Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju u Bosni i Hercegovini. Komisija treba imati minimalnu zastupljenost svake od četiri kategorije stručnjaka: predstavnika akademske zajednice, predstavnika privrede i prakse, međunarodnog stručnjaka i studenta. Komisija ima predsjednika koji se u pravilu bira iz reda predstavnika akademske zajednice u BiH.

Preporuka o načinu rada Komisije: Komisija u pravilu odluke donosi konsenzusom, s tim da ukoliko se konsenzus ne postigne, svaki član komisije može izdvojiti svoje mišljenje. Komisija ispunjenost svakog kriterija za akreditaciju ocjenjuje opisno i to sljedećim ocjenama:

- potpuno ispunjen,
- znatno ispunjen,

- djelimično ispunjen i
- neispunjen.

Izvještaj Komisije: Izvještaj Komisije treba biti napisan jasno i razumljivo, na jednom od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i na engleskom jeziku, a u strukturi minimalno treba sadržavati:

- uvodni dio sa osnovnim podacima o visokoškolskoj ustanovi i organizacijskim jedinicama, sastav Komisije, period ocjenjivanja i revizije,
- kratak pregled rada Komisije,
- analizu i mišljenje o primjeni standarda za unutrašnje osiguranje kvaliteta i opisnu ocjenu ispunjenosti za svaki od kriterija za akreditaciju,
- preporuke za unapređenje kvaliteta,
- mišljenje o ishodu akreditacije i to:
  - a. akreditiranje visokoškolske ustanove ili studijskog programa samo u slučaju kada su svi kriteriji ocijenjeni kao potpuno ili znatno ispunjeni,
  - b. uslovnu akreditaciju ili upućivanje pisma očekivanja u slučaju kada je više od polovine kriterija ocijenjeno kao u potpunosti ili znatno ispunjeno, a svi ostali kao djelimično ispunjeni, te
  - c. donošenje rješenja o odbijanju akreditacije ako je najmanje jedan kriterij ocijenjen kao neispunjen ili kada je više od polovine kriterija ocijenjeno kao djelimično ispunjeno.

Izvještaj Komisije stručnjaka visokoškolska ustanova objavljuje na svojoj web stranici po okončanju postupka akreditacije, a objavljuje ga i Agencija na svojoj web stranici.

Preporuka o naknadnim aktivnostima: Visokoškolska ustanova po prijemu rješenja o akreditaciji izrađuje akcioni plan naknadnih aktivnosti s vremenskim okvirom i konkretnim nosiocima za realizaciju preporuka za poboljšanje unutrašnjeg kvaliteta iz izvještaja Komisije, te isti objavljuje na svojoj web stranici. Visokoškolska ustanova jednom godišnje sačinjava izvještaj o preduzetim aktivnostima na realizaciji akcionog plana, koji treba sadržavati preduzete aktivnosti, stepen realizacije, kao i naznaku eventualnih odstupanja od akcionog plana, te okolnosti zbog kojih je došlo do odstupanja. Izvještaj o preduzetim aktivnostima visokoškolska ustanova treba objaviti na svojoj web stranici.

Periodičnost vanjskog osiguranja kvaliteta: Vanjsko osiguranje kvaliteta visokoškolskih ustanova treba se odvijati u određenom vremenskom intervalu u skladu s odgovarajućim propisima, budući da je osiguranje kvaliteta trajan proces. Naredni proces osiguranja kvaliteta treba uzimati u obzir napredak postignut od prethodnog procesa.